

Яцків Вікторія Василівна,
курсант н.г. ФЕБ-742
факультету підготовки фахівців для підрозділів
стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий курівник:
викладач кафедри фінансових та стратегічних розслідувань
підполковник поліції
Юр'єв Денис Сергійович

ПРАКТИКА ВІКТИМОЛОГІЧНОГО ЗАПОБІГАННЯ ІГРОМАНІЇ В УКРАЇНІ

Основною фігурою у віктимології є жертва злочину, під якою розуміють людину, якій безпосередньо або опосередковано заподіяно злочином шкоду. Жертвою злочину визнається фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральну, фізичну або майнову шкоду, а також юридичну особу, якій завдано майнової або репутаційної шкоди [1, с. 124].

Зайняття гральним бізнесом, як незаконний вид підприємницької діяльності з надання доступу до азартних ігор має вплив, у тому числі, на споживачів таких послуг – гравців. Таким чином, особам, які грають в азартні ігри, може бути спричинено шкоду внаслідок вчинення злочину, передбаченого ст. 203-2 КК України [2, с. 61]. Наприклад, може бути спричинено шкоду гравцям через витрачання коштів на гру або програш у грі, в окремих осіб може виникнути та розвинутиися залежність від азартних ігор. Крім того, внаслідок витрачання коштів та їх нестачі окремі особи можуть потрапити в залежність від інших осіб або фінансових установ через кредитування. Не можливо залишити поза увагою й оточення гравців, і в першу чергу родинне оточення. Саме близькі люди переносять на собі весь тягар страждань від ігрової залежності їх родича, який окрім морального впливу на сім'ю, нерідко вводить її до скрутного матеріального становища через постійні витрати на гру.

Отже, при дослідженні грального бізнесу не можна обійти увагою гравців, оскільки без попиту на азартні ігри буде відсутня і пропозиція у вигляді надання

гральних послуг. Тому для досягнення цілей даного кримінологічного дослідження особливу увагу необхідно звернути на віктимологічне запобігання ігроманії.

Віктимологічне запобігання злочинності становить собою систему заходів, спрямованих на формування на рівні не лише окремої особистості, а й малих соціальних груп і всього суспільства, тобто це запобігання спрямовується на конкретні соціальні процеси та явища на різних рівнях соціальної системи. Цей напрям запобігання може здійснюватися на тих самих рівнях, що й запобігання злочинності, та поділятися на загальносоціальне віктимологічне запобігання; спеціально-віктимологічне та індивідуальне віктимологічне запобігання.

Загальносоціальне віктимологічне запобігання можна визначити як комплекс різноманітних заходів, спрямованих на розвиток і вдосконалення суспільних відносин, усунення або нейтралізацію разом із тим чинників, що сприяють віктимізації населення. Воно включає соціально-економічні, культурні, виховні, правові, організаційні та інші заходи. У зв'язку зі специфікою аналізованого злочину важливими є заходи соціально-економічного характеру. На рівні віктимологічного запобігання всі заходи мають особливий зміст, оскільки спрямовані на потерпілих осіб. Заходи соціально-економічного характеру в межах загальносоціального віктимологічного запобігання збігаються із соціально-економічними заходами загальносоціального запобігання гральному бізнесу, але мають інший зміст, оскільки спрямовані на потенційних споживачів послуг з надання доступу до азартних ігор. Додатково до вказаних заходів необхідно додати боротьбу з безробіттям, оскільки присутність уявного виграшу в азартній грі, на думку багатьох гравців, є легким засобом поправити свій майновий стан і не спонукає їх до суспільно-корисної праці.

Спеціально-віктимологічне запобігання полягає в тому, щоб держава й відповідні суб'єкти боротьби зі злочинністю завчасно випереджали процес кримінальної віктимізації людей шляхом впливу на ті негативні явища та процеси, що можуть відбуватися (чи вже відбуваються) в суспільстві. Залежно

від того, на які явища і процеси спрямовані профілактичні віктимологічні заходи, виділяють такі їх види: заходи випередження віктимності, заходи обмеження віктимності і процесу віктимізації, усунення віктимізації й віктимності, заходи захисту і безпеки [3, С. 278].

Заходи випередження віктимності населення правового характеру передбачають прийняття низки нормативно-правових актів, у яких закріплювалися б механізми проведення виховних, культурних, організаційних та інших заходів, питання їх фінансування, компетенція відповідних органів і посадових осіб щодо їх проведення.

Індивідуальне віктимологічне запобігання гральному бізнесу є різновидом запобіжної діяльності, спрямованої на конкретну особу з підвищеним рівнем віктимності для недопущення вчинення стосовно неї вказаного злочину. Враховуючи особливості жертви від зайняття гральним бізнесом, доцільним розглянути індивідуальне віктимологічне запобігання у двох аспектах: (1) у відношенні осіб, які з великою ймовірністю можуть стати жертвою грального бізнесу і (2) у відношенні осіб, які мають патологічну психологічну залежність від азартних ігор.

Об'єктом індивідуального віктимологічного запобігання для осіб, які з великою ймовірністю можуть стати жертвою від участі в азартних іграх, є: поведінка та спосіб життя осіб, які мають підвищену віктимність, а саме, схильні до участі в азартних іграх; соціальні, психологічні особливості індивідів, що сприяють їх перетворенню на жертву від злочинів, передбачених ст. 203-2 КК України; негативні умови оточуючого середовища особи, які впливають на віктимність, а саме, стосунки в родині, найближче оточення.

Підсумовуючи викладене, необхідно зауважити, що віктимологічне запобігання ігроманії спрямовується на недопущення поширення серед населення такого негативного соціально-психологічного феномену, що виражається у стійкому захопленні грою. Це запобігання відіграє важливу роль у структурі всього запобігання гральному бізнесу, адже саме наявність

психологічної залежності до азартних ігор деяких осіб є основною умовою для організації цього незаконного виду господарської діяльності.

Найбільш ефективним напрямком віктимологічного запобігання ігроманії, вважаємо індивідуальне віктимологічне запобігання, оскільки при його здійсненні можна враховувати індивідуальні риси й особливості, притаманні кожному гравцеві, завдяки чому обрати ефективніші засоби впливу.

Список використаних джерел:

1. Кримінологія: підручник / за ред.: В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська та ін. Харків: Право, 2014. 440 с.

2. 219. Рябчук С.В. Окремі питання віктимологічного запобігання ігроманії в Україні. Актуальні питання теорії і практики застосування сучасного вітчизняного та міжнародного права: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 8-9 червня 2018 р.). Київ: Центр правових наукових досліджень, 2018. Ч. 2. С. 61-64.

3. Потерпілий від злочину (міждисциплінарне правове дослідження): монографія / заг. ред. Ю.В. Бауліна, В.І. Борисова. Харків: Кроссруд, 2008. 364 с.

Коваленко-Марченкова Євгенія Вікторівна,
к.е.н., доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Сокол Руслана Володимирівна,
студентка 4 курсу факультету соціально-психологічної освіти та управління
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Значна кількість вчених розглядають структуру національної економіки як внутрішню, впорядковану систему стійких і узгоджених взаємозв'язків між складовими об'єкта. Розглянувши наукові матеріали [1], можна стверджувати,